

Nu har vi mistet mere end 5 mio. fugle i landbrugslandet

Mens vi venter på afhandlingen om hvor mange fugle, der har været gennem de seneste 200 år, prøver Niels Andersen at beregne tabet af de mange folkekære fuglearter i landbrugslandet. Det sker på baggrund af opdaterede tal til beregningen.

For godt tre år siden havde vores medlemsblad Fugle & Natur i februarnummeret 2018 som hovedhistorie, at 3 mio. fugle er forsvundet fra agerlandet. Det var en historie, der havde sin rod i min årlige rapport om Vibeforår i landbrugslandet, det år kaldet Vibetørke. Her havde jeg på baggrund af bestandsudviklingen for de 22 fuglearter, der i punkttællingsprogrammet er defineret som agerlandsfugle beregnet, hvor mange individer, der var forsvundet siden 1976, hvor punkttællingerne påbegyndtes herhjemme. Fra dette basisår sættes for hver art bestandsindekset til 100, og hvert år derefter beregnes så udviklingen i forhold til det. Jeg satte bestandsindekset op imod det kendte antal af arterne, nemlig de tal, der angives i den videnskabelige rapport 176 fra DCE "Størrelse og udvikling af fuglebestande i Danmark, Artikel 12 rapportering til Fuglebeskyttelsesdirektivet" fra 2015. Dermed regnede jeg frem og tilbage og nåede til resultatet, at næsten 3 mio. fugle er forsvundet fra det åbne land, altså landbrugslandet. Det blev en stor historie da det blev kendt via pressemeddelelsen fra DOF. Tallet var stort og skræmmende, og samtidig så let at huske, at det blev en del af tankegodset hos mange, også politikere.

For et år siden kom så den reviderede danske rødliste, og ud af de 22 landbrugsfugle har nu 6 af disse fundet vej ind i på rødlisten. Det er i sig selv skræmmende, at ikoniske arter som Agerhøne, Vibe og Sanglærke som vi troede var så almindelige, at der ikke var grund til bekymring, nu har så negativ bestandsudvikling, at de bliver betegnet som truede.

Samtidig er der kommet en ny artikel 12-rapportering til Fuglebeskyttelsesdirektivet i 2019 fra DCE med opdaterede bestandsstørrelser for arterne, og da punkttællingsprogrammet til stadighed leverer nye indekstal hvert år, er det på sin plads at beregne på ny med det opdaterede talmateriale.

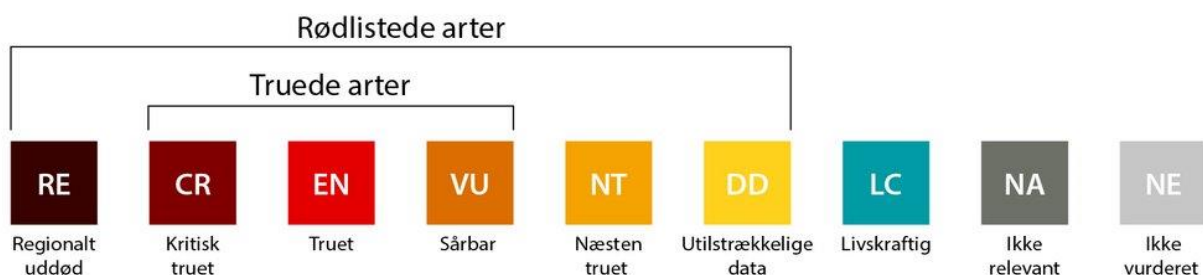
Det er en skræmmende beregning! Den viser nu, at vi snarere har mistet mere end 5 mio. fugle i landbrugslandet siden 1976, altså over 45 år.

Jeg har brugt fuldstændig samme beregningsmetode som sidst, nemlig ud fra den aktuelle bestandsvurdering i ynglepar at regne tilbage og finde frem til, hvad bestandsstørrelsen så må have været i basisårets indeks 100. Og så finde forskellen. For 6 af de 22 arter er det et positivt tal nemlig 427.000 par, mens det for 16 af arterne falder negativt ud med 3.043.750 par. Omregnet til individer, så har vi summa summarum mistet 5.233.000 fugle derude, hvor landbruget hersker.

Der er altså blevet meget længere mellem de syngende lærker, de voltende Viber, svalernes flyvekunst og Gulspurvens kendte 7-talsremse.

En så massiv tilbagegang på over 60 % af vores Danmarkskort er ikke blot et stort tab for naturen, hvor økosystemerne forsimples, men også kulturelt, for mange af arterne har en forankring i vores kulturhistorie. I de forestående politiske forhandlinger, er det vigtigt udover klimaet også at medtænke naturen. Og her står marknaturen lige for med at sikre opretholdelse af de mange landskabselementer, der som heller kan modvirke de dramatiske fald i bestandene af landbrugslandets fugle. Og her kunne fuglene hjælpes ved at styrke udyrkede landskabselementer som eksempelvis braklagte arealer, levende hegn og ubevoksede skel, træer, vandhuller og vandløb samt bufferzoner omkring disse landskabstræk.

Niels Andersen

Sådan er rødlistesystemet opbygget.

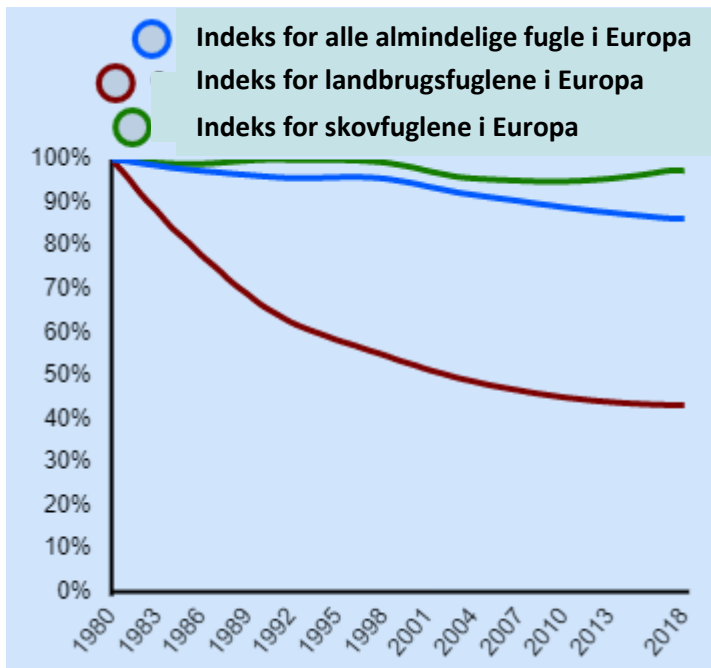
Landbrugsfuglene

Viben er i PECBMS', Pan-European Common Bird Monitoring Scheme, klassificeringssystem som forventeligt at finde under kategorien landbrugsfugle. Dem er der i Danmark 22 arter af. Og i skemaet til venstre ses, at Vibens rødlisteplassering nu deles af 5 andre af disse "landbrugsarter", Grebet er således generelt blevet strammet om landbrugslandets fugle, så de på blot 10 år er gået fra ren ubekymrethed (LC = Less Concern) til dagens rødlisteplassering. Det er alarmerende! Bestandsindeks for landbrugsfuglene er ifølge DOF's årlige punkttællinger faldet med 47 % over de seneste 45 år. Det samme er sket i de øvrige Nordvesteuropæiske lande med højintensivt landbrug.

Art	2019	2010
Tårnfalk	LC	LC
Agerhøne	VU	LC
Vibe	VU	LC
Dobbeltbekkasin	LC	LC
Sanglærke	NT	LC
Landsvale	LC	LC
Engpiber	LC	LC
Gul Vipstjert	LC	LC
Hvid Vipstjert	LC	LC
Bynkefugl	LC	LC
Stenpikker	VU	LC
Sjagger	LC	LC
Gærdesanger	LC	LC
Tornsanger	LC	LC
Rødrygget Tornskade	LC	LC
Råge	LC	LC
Krage	LC	LC
Skovspurv	LC	LC
Stillits	LC	LC
Tornirisk	LC	LC
Gulspurv	VU	LC
Bomlærke	NT	LC
Antal på rødlisten	6	0

PECBMS har som formål at udarbejde indikatorer for karakteristiske fuglearter, det være sig de almindelige fugle, skovfugle og fugle i landbrugslandet (39 arter). Disse indikatorer indgår i EU's såkaldte strukturelle indikator "Population Trends of Farmland Birds", som er et af EU's få direkte mål for den biologiske mangfoldighed. Indikatoren opdateres årligt. For Danmarks vedkommende, er artsantallet som det ses, mindre end de 39 arter, da en række arter enten slet ikke findes i Danmark, eller er for fåtallige til at lave indeks for. Således indgår herhjemme i kategorien agerlandsfugle (landbrugsfugle) de 22 arter fra skemaet til venstre.

Indplaceringen af de 22 danske arter fra PECBMS-listen over landbrugsfugle på den danske røde liste.

De seneste data for de almindelige europæiske fugle viser en kontinuerlig tilbagegang for landbrugsfuglene *rød kurve*, mens skovfuglene *grøn kurve* viser mere eller mindre stabilitet over de seneste 10 år. Kilde: EBCC/BirdLife/RSBP/CSO

Viben viser omsorg for sine unger, men viser vi omsorg for Viben? Billedet er taget af Carsten Friager, som gav mig lov at bruge det til mine Vibeartikler.

Hvordan 3 mio. blev til mere end 5 mio

Art	Indeksår	Par i 1976	Indeks 2019	Par i 2019	Mistede par	Vundne par
Tårnfalk	1976	2.650	68	1.800	850	
Agerhøne	1976	42.700	11	4.700	38.000	
Vibe	1976	65.400	26	17.000	48.400	
Dobbeltbekkasin	1983	4.000	37	1.500	2.500	
Sanglærke	1976	2.220.000	30	660.000	1.560.000	
Landsvale	1976	286.000	73	209.000	77.000	
Engpiber	1981	53.700	54	29.000	24.700	
Gul Vipstjert	1984	15.200	25	3.800	11.400	
Hvid Vipstjert	1976	54.000	259	136.000		82.000
Bynkefugl	1981	17.500	40	7.000	10.500	
Stenpikker	1984	3.000	46	1.400	1.600	
Sjagger	1982	2.100	38	800	1.300	
Gærdesanger	1976	287.000	62	178.000	109.000	
Tornsanger	1976	385.000	102	393.000		8.000
Rødr. Tornskade	1976	10.000	15	1.500	8.500	
Råge	1977	52.000	166	86.000		34.000
Gråkrage	1976	125.000	110	137.000		12.000
Skovspurv	1976	295.000	189	557.000		262.000
Stillits	1976	16.000	280	45.000		29.000
Tornirisk	1976	390.000	32	121.000	269.000	
Gulspurv	1976	1.122.000	27	303.000	819.000	
Bomlærke	1981	80.000	35	28.000	62.000	
Ialt		5.528.250		2.921.500	3.043.750	427.000
Fugle		11.056500		5.843.000	6.087.500	854.000
Par i % af 1976		100 %		53 %		
Mistet antal fugle					5.233.500	

I 2017 bragte jeg en oversigt over, hvordan vi har mistet knap 3 mio. fugle i landbrugslandet siden 1976. Nu er der kommet nye tal fra 2019. Dels er Indeks justeret, dels er antallet af par i artikel 12-rapporteringen til Fuglebeskyttelsesdirektivet nye. Bruger jeg samme -måske lidt uvidenskabelige- beregningsmetode som i 2017, lander tallet over **mistede fugle nu på godt 5½ millioner**. Landbrugsfuglene har hårdt brug for hjælp!

Agerhønen var engang kendt af hvermand. Nu er der kun en tiendedel tilbage. Foto: Poul Brugs Rasmussen.

Sanglærken synger kun foråret ind med en tredjedels styrke i forhold til for 45 år siden. Lydtapetet er blevet hullet. Foto: Poul Brugs Rasmussen.

Kilder og supplerende læsning:

Meltofte, H., L. Dinesen, D. Boertmann & P. Hald-Mortensen in print: Danmarks fugle gennem to århundreder. – Dansk Ornitologisk Forenings Tidsskrift. 115.

Helge Røjle Christensen: NÆSTEN 3 MIO. FUGLE forsvundet fra det åbne land. Fugle % natur 1, februar 2018, side 3-6.

Pihl, S. & Fredshavn, J.R. 2015. Størrelse og udvikling af fuglebestande i Danmark. Artikel 12 rapportering til Fuglebeskyttelsesdirektivet. Aarhus Universitet, DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi, 44 s. - Videnskabelig rapport fra DCE - Nationalt Center for Miljø og Energi nr. 176
<https://dce2.au.dk/pub/SR176.pdf>

Fredshavn, J.R., Holm, T.E., Sterup, J., Pedersen, C.L., Nielsen, R.D., Clausen, P., Eskildsen, D.P. & Flensted, K.N. 2019. Størrelse og udvikling af fuglebestande i Danmark - 2019. Artikel 12-rapportering til Fuglebeskyttelsesdirektivet. Aarhus Universitet, DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi, 46 s. - Videnskabelig rapport nr. 363. <http://dce2.au.dk/pub/SR363.pdf>

DOF's punkttællinger. Indeks og tendenser. <https://www.dof.dk/fakta-om-fugle/punkttaellingsprogrammet/indeks-og-tendenser>

Den danske Rødliste 2019.

<https://bios.au.dk/forskningraadgivning/temasider/redlistframe/artsgrupperne/hvirveldyr/fugle/>

PECBMS is... [Home](#) | [PECBMS - PECBMS](#)